

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Cod Ymarfer ar Sicrhau Ansawdd a Rheoli Perfformiad, Uwchgyfeirio Pryderon a Chau Gwasanaethau, mewn perthynas â Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig

Fersiwn 1

LIC51849

Mis 2026

Cod Ymarfer ar Sicrhau Ansawdd a Rheoli Perfformiad, Uwchgyfeirio Pryderon a Chau Gwasanaethau, mewn perthynas â Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig

Dyroddir y Cod Ymarfer hwn o dan adran 145 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ("Deddf 2014").

Mae hefyd yn ganllawiau o dan adran 169 o Ddeddf 2014 ac yn ganllawiau o dan adrannau 2, 12 a 19 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 ("Deddf 2006").

Er mwyn sicrhau bod gan y Cod rym tebyg mewn perthynas ag awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG, bydd Gweinidogion Cymru yn cyfarwyddo byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG o dan Ddeddf 2006 i arfer eu swyddogaethau perthnasol yn unol â'r gofynion yn y Cod hwn.

Mae'r Cod hwn yn disodli'r canllawiau statudol *Uwchgyfeirio Pryderon ynghylch Cartrefi Gofal sy'n Darparu Gwasanaethau i Oedolion a Chau'r Cartrefi hynny* a gyhoeddwyd yn 2009.

Cynnwys

Rhaglith	2
Diben	6
Cyffredinol	7
Sicrhau Ansawdd a Rheoli Perfformiad Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig	10
Uwchgyfeirio Pryderon mewn Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig	14
Datgomisiynu	18
Atodiad A - Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig - Siart lif Sicrwydd Ansawdd a Rheoli Perfformiad	22
Atodiad B - Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig - Siart lif Uwchgyfeirio Pryderon	25
Atodiad C – Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig - Siart Lif Datgomisiynu Gwasanaeth	26
Atodiad D – Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig - Siart Lif Cau Gwasanaeth	27
Geirfa	33

Rhaglith

Dyroddir y Cod Ymarfer hwn o dan adran 145 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ("Deddf 2014"). Mae hefyd yn ganllawiau o dan adran 169 o Ddeddf 2014 ac yn ganllawiau o dan adrannau 2, 12 a 19 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 ("Deddf 2006").

- 1.1 Daw'r Cod Ymarfer hwn i rym ar 31 Mawrth 2026 a bydd yn disodli'r canllawiau statudol *Uwchgyfeirio Pryderon ynghylch Cartrefi Gofal sy'n Darparu Gwasanaethau i Oedolion a Chau'r Cartrefi hynny* a gyhoeddwyd yn 2009.
- 1.2 Gellir dod o hyd i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn: [Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014](#).
- 1.3 Mae Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 ar gael yn: [Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol \(Cymru\) 2006](#).
- 1.4 Wrth arfer eu swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol, **rhaid** i awdurdodau lleol weithredu'n unol â'r gofynion yn y Cod hwn. Nid yw adran 147 (Gwyo oddi wrth ofynion mewn codau) yn gymwys i unrhyw ofynion yn y Cod hwn. Yn ogystal, **rhaid** i awdurdodau lleol **roi sylw** i unrhyw ganllawiau a nodir yn y Cod hwn.
- 1.5 Er mwyn sicrhau bod gan y Cod rym tebyg mewn perthynas ag awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG, bydd Gweinidogion Cymru yn cyfarwyddo byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG o dan Ddeddf 2006 i arfer eu swyddogaethau perthnasol yn unol â'r gofynion yn y Cod hwn.
- 1.6 Yn y Cod hwn, caiff gofyniad ei fynegi fel "**rhaid**" neu "**ni chaiff**". Caiff canllawiau, sef pan fo gan awdurdodau lleol ddisgresiwn, eu mynegi fel "**caiff**" neu "**dylai/dylid/dylent**" neu "**ni ddylai/ni ddylid/ni ddylent**".
- 1.7 Dylid darllen y Cod hwn ar y cyd â'r holl Godau Ymarfer perthnasol a ddyroddwyd o dan Ddeddf 2014, yn arbennig:
 - *Y Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Comisiynu Gofal a Chymorth yng Nghymru: Cod Ymarfer,*
 - *Cod Ymarfer Rhan 3 (Asesu Anghenion Unigolion),*
 - *Cod Ymarfer Rhan 4 (Diwallu Anghenion),*
 - *Cod Ymarfer Rhan 4 a 5 (Codi Ffioedd ac Asesiadau Ariannol),*
 - *Cod Ymarfer Rhan 6 (Plant sy'n Derbyn Gofal a Phlant sy'n Cael eu Lletya),*
 - *Cod Ymarfer Rhan 8 – Rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol (Swyddogaethau Gwasanaethau Cymdeithasol),*

- *Codau a chanllawiau: Rhan 9 Canllawiau Statudol (Trefniadau Partneriaeth).*

1.8 Caiff y Cod hwn ei ategu gan adnoddau a thempledi a ddarperir ym mhecyn cymorth y Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Comisiynu Gofal a Chymorth yng Nghymru ("y Pecyn Cymorth")¹.

1.9 At ddibenion y Cod hwn, mae i'r term 'gofal a chymorth' yr un ystyr ag sydd iddo yn adran 3 o Ddeddf 2016. Mae'r Cod hwn yn ymwneud â chomisiynu'r gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig a ganlyn sydd wedi'u cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru o dan Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 ("Deddf 2016"):

- Gwasanaethau cartrefi gofal (ar gyfer oedolion a phlant, gan gynnwys y rhai sy'n darparu gofal nyrsio),
- Gwasanaethau llety diogel,
- Gwasanaethau canolfannau preswyl i deuluoedd,
- Gwasanaethau maethu,
- Gwasanaethau mabwysiadu,
- Gwasanaethau lleoli oedolion,
- Gwasanaethau eirioli,
- Gwasanaethau cymorth cartref,
- Gwasanaethau preswyl ysgolion arbennig.²

1.10 Mae'r Cod hwn yn helpu awdurdodau lleol i gyflawni eu rôl a'u cyfrifoldebau statudol o dan Ddeddf 2014.

1.11 Mae'r Cod hwn yn helpu byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG i gyflawni eu rôl a'u cyfrifoldebau statudol o dan Ddeddf 2006. Mae'n gymwys i wasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig a gomisiynir drwy Ofal Iechyd Parhaus y GIG a/neu Ofal Nyrsio a Ariennir gan y GIG, cymorth cartref, a phan fo'r GIG yn rheoli cartrefi gofal sy'n darparu gofal nyrsio.

1.12 At ddibenion y Cod hwn, cyfeirir at awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG fel 'Comisiynwyr'. Mae'r term hwn yn cynnwys unrhyw dimau ac unedau comisiynu y mae gweithgareddau comisiynu wedi'u dirprwyo iddynt.

1.13 Mae'r Cod hwn hefyd yn gymwys i wasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig a gomisiynir drwy drefniadau comisiynu cydweithredol, cydgomisiynu neu gomisiynu integredig (awdurdodau lleol a'r GIG), gan

¹ Gellir cael gafeael ar y Pecyn Cymorth drwy blatfform cymunedau Gofal Cymdeithasol Cymru [yma](#). Rhaid i ddefnyddwyr gael cyfrif a gwneud cais i ymuno â Phecyn Cymorth y Fframwaith Cenedlaethol (Comisiynu).

² [Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig \(Gwasanaethau Preswyl Ysgolion Arbennig\) \(Cymru\) 2023](#)

gynnwys trefniadau partneriaeth ffurfiol a threfniadau rhwng cyrff y GIG ac awdurdodau lleol o dan adran 33 o Ddeddf 2006, yn ogystal â gwasanaethau rhanbarthol a ddatblygir drwy drefniadau ffurfiol o dan Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol.

1.14 Dylid darllen y Cod hwn ar y cyd â'r *Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Comisiynu Gofal a Chymorth yng Nghymru: Cod Ymarfer* a ddaeth i rym ar 1 Medi 2024 (ac unrhyw fersiynau dilynol). Mae'r Cod yn gymwys i weithgarwch comisiynu gwasanaethau gofal a chymorth gan awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG yng Nghymru ("Comisiynwyr"). Mae'n nodi egwyddorion a safonau ar gyfer arferion comisiynu a threfniadau contractio, gan gynnwys gweithdrefnau monitro a gwerthuso priodol i alluogi partneriaid statudol i'w sicrhau eu hunain bod cydymffurfiaeth ar waith.

1.15 Nid yw'r Cod hwn yn gymwys i'r canlynol:

- gwasanaethau a ddarperir neu a drefnir gan awdurdod lleol nad ydynt yn cael eu rheoleiddio o dan Ddeddf 2016.
- gwasanaethau iechyd a ddarperir yn uniongyrchol gan y GIG neu a gomisiynir ganddo i ddarparu lleoliadau mewn ysbytai a gwasanaethau gofal sylfaenol (meddygaeth deulu, deintyddiaeth, optometreg, fferylliaeth)
- gofal iechyd fel y'i diffinnir yn adran 17(9) o Ddeddf 2006:
 - (a) *gwasanaethau a ddarperir i unigolion ar gyfer neu mewn cysylltiad ag atal, canfod neu drin salwch, a*
 - (b) *hybu a diogelu iechyd y cyhoedd.*
- gwasanaethau gofal a chymorth a drefnir gan unigolion drwy daliadau uniongyrchol.

1.16 Mae'r Cod hwn yn cynnwys gwybodaeth am rolau a chyfrifoldebau darparwyr gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig, Arolygiaeth Gofal Cymru a Gofal Cymdeithasol Cymru.

1.17 Gellir defnyddio'r Cod hwn fel canllawiau arferion da mewn perthynas â gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig nad ydynt wedi'u comisiynu gan awdurdod lleol, bwrdd iechyd lleol neu ymddiriedolaeth y GIG a gwasanaethau gofal a chymorth nad ydynt yn cael eu rheoleiddio a ddarperir ar ran yr awdurdod lleol gan y trydydd sector a'r sector preifat.

Eiriolaeth

1.19 Nod Deddf 2014 yw sicrhau newid mewn diwylliant ac ymagwedd tuag at ofal cymdeithasol, lle mae'r unigolyn sydd angen gofal a chymorth yn bartner cyfartal yn ei berthynas â gweithwyr proffesiynol. Mae croeso i unigolion wahodd rhywun o'u dewis i'w helpu i gymryd rhan lawn a mynegi eu barn, eu dymuniadau a'u teimladau. Gall ffrind, aelodau o deulu neu rwydwaith cymorth ehangach yr unigolyn ddarparu'r cymorth hwn.

1.20 Mae *Cod Ymarfer Rhan 10 (Eiriolaeth)* yn nodi pan fo'n **rhaid** i awdurdod lleol, mewn partneriaeth â'r unigolyn, ddod i benderfyniad ynglŷn â sut y gallai eiriolaeth helpu i nodi canlyniadau personol yr unigolyn, a'u cyflawni, ynghyd â'r amgylchiadau pan fo'n **rhaid** i awdurdod lleol drefnu cymorth gan eiriolwr proffesiynol annibynnol. Mae barnu ynghylch yr angen am eiriolaeth mewn achosion unigol yn rhan annatod o'r camau gweithredu a'r gweithgareddau a ddisgrifir yn y Cod hwn.

Cydnabyddiaethau

1.21 Mae'r Cod hwn wedi'i ddatblygu mewn partneriaeth â Bwrdd Comisiynu Cenedlaethol Cymru a chyda cymorth grŵp rhanddeiliaid o'r sector a phartneriaid eraill gan gynnwys Consortiwm Comisiynu Cymru ar gyfer Plant, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Cyngor Sir y Fflint, Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a Chyngor Sir Penfro.

Diben

2.1 Mae'r Cod hwn, a'r rheoliadau y mae'n cyfeirio atynt, yn amlinellu'r gofynion ar gyfer

- (i) awdurdodau lleol, mewn perthynas â'r canlynol:
- Adrannau 35 i 45 o Ddeddf 2014 – dyletswyddau a phwerau a osodir ar awdurdodau lleol i ddiwallu anghenion gofal a chymorth oedolion a phlant, ac anghenion cymorth gofalwyr sy'n oedolion a gofalwyr ifanc.
 - Adran 34 o Ddeddf 2014 – ffyrdd y caiff awdurdod lleol ddiwallu anghenion gofal a chymorth.
 - Adran 189 o Ddeddf 2014 – methiant darparwr a dyletswydd dros dro ar awdurdod lleol.
 - Adrannau 190 a 191 o Ddeddf 2014 – methiant darparwr – eithriad i'r ddyletswydd dros dro.
 - *Y Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Comisiynu Gofal a Chymorth yng Nghymru: Cod Ymarfer.*
- (ii) byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG, mewn perthynas â'r canlynol:
- [Rheoliadau'r Byrddau Iechyd Lleol \(Swyddogaethau a Gyfarwyddir\) \(Cymru\) 2009.](#)
 - *Y Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Comisiynu Gofal a Chymorth yng Nghymru: Cod Ymarfer a ddyroddwyd o dan Rannau 2 a 4 o Ddeddf 2014.*

2.2 Mae'r Cod hwn yn ymdrin â'r canlynol:

- Sicrhau ansawdd a rheoli perfformiad gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig.
- Ymdrin â phryderon a gaiff eu huwchgysfeirio mewn gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig.
- Datgomisiynu gwasanaethau gofal a chymorth yn strategol.
- Cau gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig.
- Swyddogaethau a chyfrifoldebau.
- Strwythurau, prosesau a chamau gweithredu a argymhellir.

2.3 **Rhaid** darllen y Cod hwn ar y cyd ag Atodiadau A i D sy'n rhoi rhagor o wybodaeth am strwythurau a phrosesau.

2.4 Dylai comisiynwyr hefyd gyfeirio at yr adnoddau a'r templedi a ddarperir yn y Pecyn Cymorth.

Cyffredinol

3.1 Mae gan **awdurdodau lleol** gyfrifoldeb statudol dros wneud y canlynol:

- Sicrhau bod digon o wasanaethau gofal a chymorth i ddiwallu anghenion y boblogaeth leol.
- Comisiynu gwasanaethau gofal a chymorth i ddiwallu anghenion unigolion a aseswyd.
- Gweithredu pan fo darparwr gwasanaeth, sydd wedi'i gofrestru o dan Ddeddf 2016, yn methu â darparu'r llety neu'r gwasanaethau y mae'n eu darparu fel arfer o fewn ardal awdurdod lleol oherwydd methiant busnes.
- Cyflawni dyletswydd dros dro i ddiwallu anghenion yr oedolion yr oedd y darparwr gwasanaeth cofrestredig yn darparu llety neu wasanaethau ar eu cyfer.

3.2 Mae gan **fyrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG** gyfrifoldeb statudol dros gyflawni'r holl ofynion rhesymol ar gyfer ôl-ofal unigolion yn rhan o'r gwasanaeth iechyd a chânt gomisiynu cymorth, llety cleifion neu ofal nyrsio.

3.3 Mae gan **fyrddau iechyd lleol** gyfrifoldeb statudol dros wneud y canlynol:

- Asesu anghenion iechyd unigolion.
- Darparu cynllun gofal, manyleb gwasanaeth a chomisiynu darparwyr gwasanaethau i ddiwallu anghenion yr unigolyn.
- Ariannu gofal nyrsio a chomisiynu Gofal Iechyd Parhaus y GIG.

3.4 Mae gan **ddarparwyr cofrestredig ac unigolion cyfrifol** gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig gyfrifoldeb statudol dros gydymffurfio â Deddf 2016 a rheoliadau sydd wedi'u gwneud o dan Ddeddf 2016 ("y Rheoliadau"). Mae'r Rheoliadau³ yn gosod ar ddarparwyr gwasanaethau ac unigolion cyfrifol ofynion penodol sy'n ymwneud ag ansawdd, diogelwch a goruchwyllo gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig. Mae hefyd yn ofynnol i'r darparwyr gwasanaeth gymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod y gwasanaeth yn ariannol gynaliadwy at ddiben cyflawni'r nodau a'r amcanion a amlinellir yn natganiad o ddiben y gwasanaeth.

³ [Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig \(Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol\) \(Cymru\) 2017](#) (fel y'u diwygiwyd).
[Rheoliadau Gwasanaethau Mabwysiadu Rheoleiddiedig \(Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol\) \(Cymru\) 2019](#).
[Rheoliadau Gwasanaethau Maethu Rheoleiddiedig \(Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol\) \(Cymru\) 2019](#).
[Rheoliadau Gwasanaethau Lleoli Oedolion \(Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol\) \(Cymru\) 2019](#).
[Rheoliadau Gwasanaethau Eirioli Rheoleiddiedig \(Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol\) \(Cymru\) 2019](#) (fel y'u diwygiwyd).
[Rheoliadau Gwasanaethau Preswyl Ysgolion Arbennig \(Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol\) \(Cymru\) 2024](#).

- 3.5 **Arolygiaeth Gofal Cymru** yw rheoleiddiwr annibynnol gofal cymdeithasol yng Nghymru. Mae'n cofrestru ac yn arolygu gwasanaethau ac yn cymryd camau i wella eu hansawdd a'u diogelwch er lles pobl Cymru. Pan fo pryderon am wasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig, gall Arolygiaeth Gofal Cymru ddefnyddio ei phwerau gorfodi i gyfyngu, er enghraifft, ar nifer y bobl sy'n cael gofal gan wasanaeth, i atal derbyniadau newydd i wasanaeth, ac i ganslo cofrestriad gwasanaeth. Os daw Arolygiaeth Gofal Cymru yn ymwybodol o gynlluniau i gau gwasanaeth yn wirfoddol neu os oes ganddi bryderon am les neu ddiogelwch pobl, yn arbennig pan allai'r pryderon hynny arwain at gau gorfodol, bydd yn hysbysu'r awdurdod lleol y mae'r gwasanaeth wedi'i leoli yn ei ardal. Nid yw Arolygiaeth Gofal Cymru yn comisiynu gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig nac yn ymgymryd â monitro neu adolygu lleoliadau.
- 3.6 **Gofal Cymdeithasol Cymru** yw rheoleiddiwr y gweithlu gofal cymdeithasol yng Nghymru. Mae'n gyfrifol am gofrestru a datblygu'r gweithlu gofal cymdeithasol, yn ogystal â chefnogi ymchwil gofal cymdeithasol a gwelliannau i wasanaethau yng Nghymru. Mae Gofal Cymdeithasol Cymru yn gyfrifol am osod y safonau ar gyfer y gweithlu gofal a chymorth a bydd yn ymchwilio i bryderon a rennir ynghylch unigolion cofrestredig.
- 3.7 Mae Rhan 9 o Ddeddf 2016 yn cynnwys darpariaethau i Arolygiaeth Gofal Cymru a Gofal Cymdeithasol Cymru gydweithio a rhannu gwybodaeth â'i gilydd a chydag awdurdodau perthnasol, gan gynnwys awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG, wrth arfer eu swyddogaethau.
- 3.8 Dylai awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol, ymddiriedolaethau'r GIG, Arolygiaeth Gofal Cymru, Gofal Cymdeithasol Cymru, arolygiaethau a rheoleiddwyr eraill, a darparwyr gwasanaethau rannu gwybodaeth mewn modd amserol a chydweithio i fynd i'r afael ag unrhyw bryderon ynghylch ansawdd a chynaliadwyedd gwasanaethau rheoleiddiedig.
- 3.9 Mae'r [Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng Arolygiaeth Gofal Cymru, Awdurdodau Lleol a Byrddau Iechyd Lleol yng Nghymru](#) yn nodi fframwaith i gynnal y berthynas waith rhwng Arolygiaeth Gofal Cymru, comisiynwyr awdurdodau lleol a byrddau iechyd lleol yng Nghymru ac unrhyw dimau neu unedau comisiynu y mae gweithgareddau comisiynu wedi'u dirprwyo iddynt. Diben y fframwaith yw gwneud y canlynol:
- Datblygu cydweithio effeithiol i ddiogelu hawliau a hyrwyddo diogelwch, buddiannau a llesiant plant ac oedolion sy'n defnyddio gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig.
 - Gwellu effeithiolrwydd y comisiynwyr a'r rheoleiddiwr yn eu gwaith a'u swyddogaethau, sydd ar wahân ond yn gysylltiedig.
 - Hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ran darparu gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig.

- 3.10 Nid yw'r Cod hwn yn disodli nac yn ymyrryd â dyletswyddau, swyddogaethau neu rwymedigaethau statudol presennol.
- 3.11 Nod y Cod hwn yw sicrhau proses gyson ledled Cymru ar gyfer sicrhau ansawdd a rheoli perfformiad, uwchgyfeirio pryderon, datgomisiynu a chau gwasanaethau, mewn perthynas â gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig.
- 3.12 **Rhaid** i gomisiynwyr sicrhau eu bod yn gweithredu yn unol â'r egwyddorion a nodir yn Neddf 2014 a'r Codau Ymarfer atodol. **Rhaid** iddynt hwyluso dull gweithredu sy'n seiliedig ar hawliau ac sy'n canolbwyntio ar anghenion a aseswyd a chanlyniadau llesiant unigolion ac sy'n eu galluogi i arfer llais a rheolaeth wirioneddol.

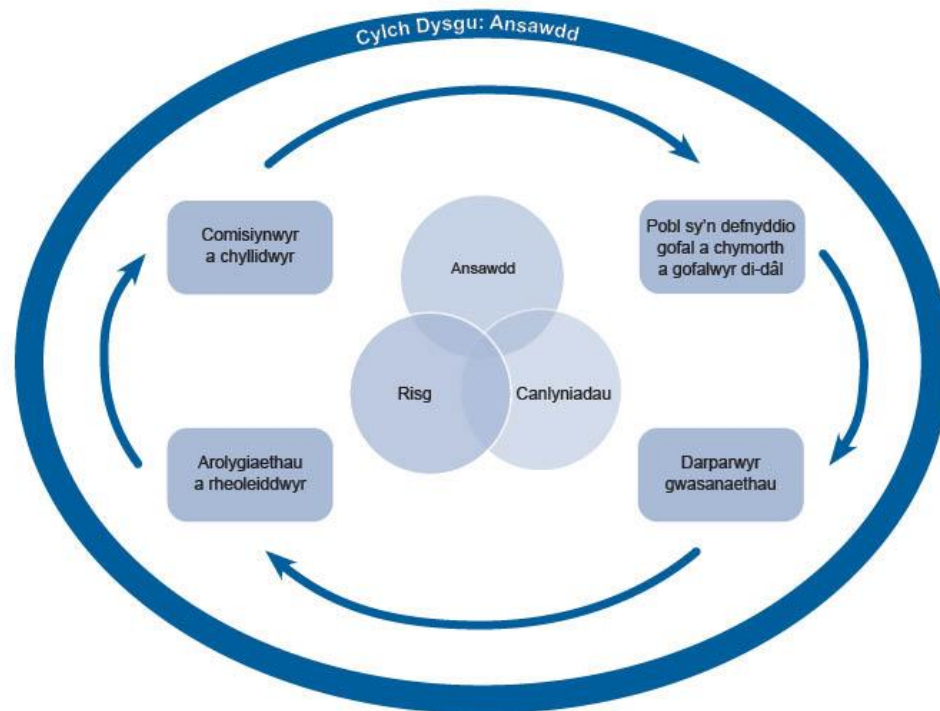
DRAFT

Sicrhau Ansawdd a Rheoli Perfformiad Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig

- 4.1 Mae awdurdodau lleol yn ddarparwyr gwasanaethau ac yn gomisiynwyr gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig. Mae awdurdodau lleol hefyd yn ymwneud â chomisiynu cydweithredol, cydgomisiynu neu gomisiynu integredig gyda byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG yng Nghymru. Mae'r [Cod ymarfer mewn perthynas â pherfformiad a gwella gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru](#) yn amlinellu disgwyliadau o ran ansawdd y gofal a'r cymorth y dylai awdurdodau lleol eu darparu naill ai'n uniongyrchol neu drwy drefniadau contractio.
- 4.2 Mae byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG yn comisiynu gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig a chânt ddarparu gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig fel cartrefi gofal sy'n darparu gofal nyrsio, a gwasanaethau cymorth cartref. Cânt ei gwneud yn ofynnol i wasanaethau a gomisiynir gyflawni rhai neu'r cyfan o'r safonau a ddisgrifir yn y [Fframwaith Ansawdd a Diogelwch: Dysgu a Gwella](#).
- 4.3 Mae'r Rheoliadau a'r canllawiau statudol⁴ yn amlinellu'r gofynioncyfreithiol o dan Ddeddf 2016 ar gyfer gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig, sy'n cynnwys y gofynion ansawdd a diogelwch. Dylai fod gan ddarparwyr gwasanaethau drefniadau effeithiol ar waith sy'n cydymffurfio â gofynion yn y Rheoliadau ar gyfer cylch parhaus o sicrhau ansawdd ac adolygu ansawdd gofal.
- 4.4 Mae'r [Canllawiau Statudol Dyletswydd Ansawdd \(2023\) a Safonau Ansawdd \(2023\)](#) ar gyfer gwasanaethau iechyd yng Nghymru yn disgrifio ffordd o weithio ar draws y system sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau i bobl. Mae'r Cod hwn yn ategu dull gweithredu tebyg ar gyfer sicrhau ansawdd gwasanaethau, gan gadarnhau pwysigrwydd sicrhau ansawdd o fewn systemau rheoli ansawdd ehangach, wedi'i gysylltu ar lefelau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol er mwyn sicrhau diwylliant o ddysgu a gwella parhaus.

⁴ [Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol \(Cymru\) 2016 - Canllawiau Statudol ar gyfer gwasanaethau cartrefi gofal, gwasanaethau cymorth cartref, gwasanaethau llety diogel a gwasanaethau canolfannau preswyl i deuluoedd \(fel y'u diwygiwyd\)](#).
[Canllawiau Statudol a Chod Ymarfer Gwasanaethau Mabwysiadu](#).
[Canllawiau Statudol - Gwasanaethau Maethu](#).
[Canllawiau Statudol Gwasanaethau Lleoli Oedolion](#).
[Canllawiau Statudol - Gwasanaethau Eirioli](#).
[Canllawiau Statudol ar gyfer gwasanaethau preswyl ysgolion arbennig](#).

- 4.5 Bydd cylch effeithiol o reoli ansawdd yn cynnwys yr holl randdeiliaid perthnasol ac yn cael ei ddatblygu ar ddiwylliannau cadarnhaol sy'n canolbwyntio ar ddysgu fel y disgrifir yn y darlun isod:

- 4.6 **Rhaid** i Gomisiynwyr gynnwys unrhyw ofynion lleol o ran ansawdd a diogelwch mewn dogfennaeth contractiol (manylebau, amserlenni rheoli ansawdd a pherfformiad contractau) neu fathau eraill o gytundebau, ac mewn polisiau a gweithdrefnau lleol.
- 4.7 **Rhaid** i Gomisiynwyr gydweithio â darparwyr gwasanaethau a rhanddeiliaid eraill i sicrhau ansawdd y gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig y maent yn eu comisiynu. Dylai ffurf y cytundeb (ee contract) ddisgrifio'r gweithdrefnau sicrhau ansawdd a rheoli perfformiad lleol, gan gynnwys gweithdrefnau ar gyfer uwchgyfeirio pryderon a'r amgylchiadau a'r gweithdrefnau ar gyfer terfynu contractau. Dylai contractau hefyd ddisgrifio hawliau partïon sy'n contractio a chatau unioni ar gyfer anghydfodau a chyfryngu.
- 4.8 Mae diwydrwydd dyladwy a sicrhau ansawdd yn elfennau allweddol o brosesau comisiynu, contractio a chaffael⁵. Dylai Comisiynwyr sicrhau eu hunain ynghylch

⁵ Mae'r *Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Comisiynu Gofal a Chymorth yng Nghymru: Cod Ymarfer* yn amlinellu egwyddorion a safonau ynghylch arferion comisiynu ar gyfer awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG yng Nghymru.

gonestrwydd contractwyr neu bartneriaid cyflawni posibl cyn ymrwymo i gytundeb neu gontract a hefyd ar adegau addas wedi hynny. Ni ddylai Comisiynwyr ddibynnu'n gyfan gwbl ar weithgareddau rheoleiddwyr a dylent gadarnhau eu prosesau diwydrwydd dyladwy a'u trefniadau llywodraethu gwybodaeth eu hunain i ddarpar ddarparwyr a darparwyr presennol. Dylai comisiynwyr hefyd weithio'n rhagweithiol i'w sicrhau eu hunain am ansawdd y gwasanaethau a gomisiynir yn ogystal â gweithio gyda darparwyr, lle bo modd, i liniaru risgiau cynyddol a lleihau'r angen i gychwyn gweithdrefnau uwchgyfeirio pryderon.

- 4.9 Dylai Comisiynwyr geisio lleihau dyblygu gwaith o ran y gofynion adrodd ar ddarparwyr gwasanaethau. Caiff Comisiynwyr osod rhwymedigaeth o dan gontract ar ddarparwyr gwasanaethau a gomisiynir i rannu gwybodaeth a ddarperir i asiantaethau eraill, pan fo sail resymol dros wneud cais am hyn.
- 4.10 **Rhaid** i Gomisiynwyr sicrhau bod prosesau effeithiol ar waith i gasglu, cofnodi ac adolygu adborth gan randdeiliaid ynghylch effaith y gwasanaeth ar lesiant pobl yn rhan o'r cylch adolygu ansawdd a dysgu parhaus.
- 4.11 **Rhaid** i Gomisiynwyr asesu pryderon yn ymwneud â risgiau a achosir i lesiant a diogelwch unigolion a thriongli pryderon yr adroddir amdanynt â ffynonellau eraill o dystiolaeth ansoddol⁶. Dylai Comisiynwyr nodi achos neu achosion sylfaenol pryderon ac ystyried atebolrwydd am unrhyw gamau gwella sydd eu hangen. Dylai Comisiynwyr rannu â'r darparwr gwasanaeth y dystiolaeth sy'n ymwneud â'r pryderon ac unrhyw asesiad risg sydd wedi'i gynnal cyn unrhyw gyfarfod ffurfiol i drafod y pryderon sydd wedi'i nodi a sut y gellid mynd i'r afael â nhw. **Rhaid** i Gomisiynwyr ystyried ymateb y darparwr gwasanaeth cyn dod i benderfyniad ynghylch ei gwneud yn ofynnol i'r darparwr roi camau gwella ar waith.
- 4.12 Pan fo'n ofynnol rhoi camau gwella ar waith, **rhaid** i Gomisiynwyr, yn ddi-oed, rannu â'r darparwr gwasanaeth yn ysgrifenedig eu pryderon, eu hasesiad o'r risgiau a manylion y mesurau lliniaru gofynnol. **Rhaid** i hyn gynnwys manylion ynglŷn â sut neu lle y mae'r gwasanaeth yn torri'r gofynion contractiol yn ogystal ag amserlen arfaethedig ar gyfer unioni'r sefyllfa (sy'n gyson â gofynion rheoleiddiol / contractiol).
- 4.13 Pan fo digon o dystiolaeth i nodi diffyg yn safon ansawdd gofynnol gwasanaeth a phan fo Comisiynwyr yn disgwyl i'r darparwr roi camau gwella neu ddatblygu ar waith, **rhaid** cofnodi hyn yn ysgrifenedig. **Rhaid** i Gomisiynwyr nodi lle nad yw'r gwasanaeth yn cydymffurfio â gofynion y contract. Caiff y Comisiynwyr ofyn i'r darparwr gwasanaeth lunio cynllun gweithredu gwella i ymateb i feysydd lle nad yw'n cydymffurfio â'r contract. Y darparwr gwasanaeth a ddylai fod yn gyfrifol am y cynllun a'r camau gweithredu arfaethedig. Pan fo gwasanaeth

⁶ Gall tystiolaeth ansoddol gynnwys canmolïaeth, cofnodion o bryderon a materion, atgyfeiriadau diogelu ac adolygiadau ymarfer, tystiolaeth o ran monitro contractau, adolygiadau o gynlluniau gofal, arolygiadau rheoleiddiol a sgoriau ac adborth gan eiriolwyr neu swyddogion adolygu annibynnol.

wedi cael hysbysiadau gweithredu â blaenoriaeth rheoleiddiol gan Arolygiaeth Gofal Cymru a bod ganddo gamau gweithredu cydymffurfio â chontract neu gamau gweithredu gwella gwasanaethau, caniateir un cynllun gweithredu i ymdrin â phob maes.

- 4.14 **Rhaid** i Gomisiynwyr weithio gyda rhanddeiliaid eraill er mwyn isgyfeirio risgiau, drwy gyflawni camau gweithredu gwella gofynnol cyn gynted â phosibl.
- 4.15 Dylai Comisiynwyr roi cymorth ychwanegol i ddarparwyr gwasanaethau, lle bo hynny'n briodol, a chynnal mwy o weithgarwch monitro gwasanaethau yn ystod cyfnodau o reoli ansawdd. Dylai Comisiynwyr gynghori'r darparwr gwasanaeth yn ysgrifenedig ynghylch camau y byddant yn eu cymryd i hyrwyddo gwelliannau, er enghraifft, hyfforddiant a chanllawiau polisi. Dylai byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG helpu darparwyr gwasanaethau pan fo materion o natur glinigol.
- 4.16 Nodir enghraifft o'r broses sicrhau ansawdd a gwneud penderfyniadau (ar gyfer gwasanaethau oedolion a phlant) yn Atodiad A.
- 4.17 Mae templed o gynllun gweithredu gwella wedi'i gynnwys yn y Pecyn Cymorth.

Uwchgyfeirio Pryderon mewn Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig

- 5.1 Mae'r Cod hwn yn rhoi canllawiau ar y meini prawf ar gyfer uwchgyfeirio pryderon yn ogystal â'r strwythur a'r prosesau a ddylai fod ar waith i reoli pryderon sydd wedi'u huwchgyfeirio a gwneud penderfyniadau yn eu cylch. Canolbwyntir ar wella ansawdd y gwasanaeth gofal a chymorth rheoleiddiedig a diogelu unigolion a, lle bo hynny'n bosibl, atal rhag cau neu ddatgomisiynu gwasanaethau lle gellid osgoi hynny.
- 5.2 Mae uwchgyfeirio pryderon yn digwydd pan fo risgiau neu faterion cynyddol sy'n gysylltiedig ag un neu ragor o'r canlynol:
- cynaliadwyedd,
 - ansawdd a diogelwch, neu
 - ddiogelwch a llesiant unigolion.
- 5.3 Gellir nodi tystiolaeth ynghylch pryderon drwy un neu ragor o lwybrau sicrhau ansawdd neu gan ddarparwr gwasanaeth sy'n rhoi gwybod i'r Comisiynydd neu Gomisiynwyr am heriau ariannol sylweddol neu heriau sylweddol o ran y gweithlu sy'n debygol o effeithio ar weithrediad y gwasanaeth.
- 5.4 Gall uwchgyfeirio pryderon ddeillio o
- un mater, cwyn neu ddigwyddiad sy'n nodi risg gwirioneddol, neu risg uchel o niwed;
 - methiant parhaus neu ailadroddus (systemig) gwasanaeth i fodloni'r safonau gofynnol o ran ansawdd a diogelwch.
- Mae'n bosibl y gallai materion neu bryderon awgrymu bygythiad i weithdrefnau darparu neu gynaliadwyedd parhaus gwasanaeth, gan gynnwys materion yn ymwneud â'r gweithlu neu allu ariannol darparwr gwasanaeth.
- 5.5 **Rhaid** bod gan Gomisiynwyr ddigon o dystiolaeth ynghylch y pryderon neu'r risgiau i sbarduno gweithdrefnau uwchgyfeirio pryderon.
- 5.6 **Rhaid** i Gomisiynwyr allu dangos eu bod wedi arfer eu swyddogaethau a'u dyletswyddau mewn modd rhesymol a chyson.
- 5.7 Cyn rhoi gweithdrefnau gorfodi contractau ar waith o dan eu prosesau lleol ar gyfer uwchgyfeirio pryderon, dylai'r Comisiynwyr ystyried a ellir datrys pryderon drwy'r broses sicrhau ansawdd a rheoli perfformiad.
- 5.8 Trwy gydol y broses uwchgyfeirio pryderon, dylai Comisiynwyr arddel ymagwedd gefnogol. Pan fo hynny'n briodol, dylid canolbwyntio ar wella

ansawdd y gwasanaeth ac atal rhag cau neu ddatgomisiynu'r gwasanaeth lle gellid osgoi hynny (terfynu contract).

- 5.9 Dylai Comisiynwyr rannu yn ysgrifenedig â'r darparwr gwasanaeth fanylion ynghylch lle y mae'r gwasanaeth yn disgyn islaw'r cytundeb contractiol a'r camau unioni disgwylledig.
- 5.10 Ar y cyd â'r darparwr gwasanaeth, dylai Comisiynwyr gydgyhyrchu cynllun gweithredu ar bryderon wedi'u huwchgyfeirio sy'n manylu ar yr holl gamau gweithredu rheoleiddiol a contractiol gofynnol, y camau unioni, y cyfrifoldebau a'r amserlenni y cytunwyd arnynt. Y darparwr gwasanaeth yw perchennog y cynllun gweithredu hwn. Mae templed o gynllun gweithredu ar bryderon wedi'u huwchgyfeirio wedi'i gynnwys yn y Pecyn Cymorth.
- 5.11 Dylai Comisiynwyr roi cymorth ychwanegol i ddarparwyr gwasanaethau, lle bo hynny'n briodol, a chynnal mwy o weithgarwch monitro gwasanaethau yn ystod cyfnodau pan fo pryderon wedi'u huwchgyfeirio.
- 5.12 Dylai Comisiynwyr nodi asiantaethau allweddol a chydweithio â nhw i reoli'r broses uwchgyfeirio pryderon. Dylid cynllunio a chydgyssylltu ymweliadau â'r gwasanaeth o dan sylw, a'r ymholiadau yn ei gylch, gan gynnwys pan fo'r rheini yn rhai dirybudd.
- 5.13 Dylai Comisiynwyr sicrhau eu bod yn cyfathrebu'n effeithiol â rhanddeiliaid, gan gynnwys unigolion, a lle bo'n briodol, eu cynrychiolwyr, a'u gweithlu. Mae hyn yn cynnwys unigolion y caiff eu gofal ei hunanariannu neu pan fo'r gofal wedi'i drefnu gan gorff comisiynu allanol.
- 5.14 Caiff Comisiynwyr roi gweithdrefnau uwchgyfeirio pryderon a gweithdrefnau diogelu ar waith ar yr un pryd. Dylai arweinwyr comisiynu a diogelu sicrhau bod dull gweithredu cydgysylltiedig ar waith yn ogystal ag eglurder o ran rolau, cyfrifoldebau a disgwyliadau pob parti.
- 5.15 **Ni chaiff** Comisiynwyr beri oedi cyn cau'r broses uwchgyfeirio pryderon unwaith y bydd camau unioni'r cynllun gweithredu ar bryderon a uwchgyfeiriwyd wedi'u cyflawni. Dylid datrys unrhyw bryderon ychwanegol o ran ansawdd, nad ydynt yn bodloni'r meini prawf ar gyfer uwchgyfeirio pryderon ym mharagraff 5.2, drwy'r broses sicrhau ansawdd a rheoli perfformiad.
- 5.16 Nodir enghraifft o'r broses uwchgyfeirio pryderon ar gyfer gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig yn Atodiad B.

Atal lleoliadau dros dro

- 5.17 Rhaid i benderfyniad ynghylch atal lleoliadau pellach mewn gwasanaeth, dros dro, fod yn seiliedig ar y tebygolrwydd o niwed i bobl. Pan fo trefniadau contractau ar y cyd, dylai pob parti sy'n comisiynu contractau fod yn rhan o

benderfyniad i atal lleoliadau dros dro mewn gwasanaeth. **Rhaid** i Gomisiynwyr gofnodi rhesymeg glir dros eu camau gweithredu, gan gynnwys llwybr archwilio o'r dystiolaeth ar gyfer penderfyniadau a wnaed, a'r holl gyfathrebu â rhanddeiliaid.

- 5.18 Gall atal lleoliadau dros dro mewn gwasanaeth gofal a chymorth rheoleiddiedig gael effaith negyddol ar ei gynaliadwyedd a'i enw da. Gall penderfyniad i atal lleoliadau dros dro fod yn agored i her gyfreithiol drwy, er enghraifft, Adolygiad Barnwrol.
- 5.19 **Rhaid** i Gomisiynwyr weithio gyda'i gilydd a chyda rhanddeiliaid eraill i isgyfeirio risgiau drwy gyflawni camau gweithredu gofynnol a dod â chyfnodau atal i ben cyn gynted â phosibl.
- 5.20 **Ni chaiff** Comisiynwyr ofyn i ddarparwyr na dylanwadu arnynt i gytuno i atal lleoliadau dros dro yn wirfoddol. Pan fo darparwr gwasanaeth yn dewis ohono'i hun roi trefniadau ar waith i atal darparu gwasanaethau newydd dros dro neu osod amodau ar wasanaeth neu wasanaethau, dylid cofnodi manylion y penderfyniad hwn yn y cynllun gweithredu ar bryderon wedi'u huwchgyfeirio. Dylai'r cynllun gofnodi a yw hyn yn effeithio ar wasanaethau a brynir gan Gomisiynwyr yn ogystal ag unigolion sy'n ariannu eu gofal eu hunain.
- 5.21 **Rhaid** i brosesau atal lleoliadau dros dro, dod â chyfnodau atal i ben neu ganslo contractau a gaiff eu cynnal gan Gomisiynydd fod yn gysylltiedig ag asesiad risg trylwyr sydd wedi'i adolygu a'i gytuno â phartneriaid comisiynu perthnasol, a'i gymeradwyo yn unol â gweithdrefnau llywodraethiant sefydliadol.
- 5.22 Nid yw cynlluniau gweithredu ar bryderon wedi'u huwchgyfeirio yn disodli camau gwella a gorfodi sy'n cael eu rhoi ar waith gan Arolygiaeth Gofal Cymru.
- 5.23 I leihau dyblygu gwaith a phwysau diangen ar y darparwr gwasanaeth, mae'n hollbwysig bod pob asiantaeth yn deall ei rôl a'i chyfrifoldebau wrth ymateb i achosion o berfformiad gwael, torri amodau contractau neu ddiffyg cydymffurfio rheoleiddiol.
- 5.24 Pan fo pryderon sylweddol am ymddygiad gweithwyr, ni waeth beth fo cyfrifoldebau'r cyflogwr ei hun yn hyn o beth, dylai Comisiynwyr ystyried a ddylid hysbysu Gofal Cymdeithasol Cymru⁷ am unrhyw weithwyr neu reolwyr gofal cymdeithasol cofrestredig neu hysbysu'r Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth⁸ am unrhyw nyrsys cofrestredig.
- 5.25 **Rhaid** i Gomisiynwyr hysbysu'r rheoleiddwyr perthnasol a Chomisiynwyr eraill am bryderon ynghylch ansawdd neu berfformiad sy'n ymwneud â gweithrediad

⁷ [Codi pryder | Gofal Cymdeithasol Cymru](#)

⁸ [Codi Pryderon - Y Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth.](#)

gwasanaeth gofal a chymorth rheoleiddiedig ar y cam rheoli ansawdd a'r cam uwchgyfeirio pryderon.

- 5.26 Mae'r ffurflenni hysbysu gofynnol wedi'u cynnwys yn y Pecyn Cymorth. **Rhaid** i Gomisiynwyr lenwi'r ffurflen hysbysu berthnasol yn ddi-oed a'i lanlwytho ar blatfform Cymuned Ymarfer Comisiynu Gofal a Chymorth (Fframwaith Cenedlaethol) ("y platfform")⁹.

⁹ Mae hwn yn blatfform digidol diogel ar gyfer rhannu gwybodaeth sydd dim ond ar gael i fyrddau iechyd lleol, ymddiriedolaethau'r GIG a Chomisiynwyr awdurdodau lleol yng Nghymru.

Datgomisiynu

- 6.1 Yn rhan o'r cylch comisiynu, **rhaid** i Gomisiynwyr asesu lefel y perfformiad, y perthnasedd strategol a'r gwerth am arian a ddarperir gan ddarparwr gwasanaeth er mwyn llywio penderfyniadau ynghylch a yw'r gwasanaeth yn addas i'r diben.
- 6.2 At ddibenion y Cod hwn, diffinnir datgomisiynu fel tynnu'n ôl oddi wrth wasanaeth mewnol neu allanol a'r trefniadau cyllido, neu ddod â nhw i ben, drwy beidio â thalu grantiau mwyach neu derfynu contract neu gytundeb lefel gwasanaeth.
- 6.3 Caiff Comisiynwyr benderfynu datgomisiynu gwasanaeth os nad yw'n cyflawni'r canlyniadau neu'r safonau a ddymunir o ran ansawdd a diogelwch, a'i fod wedi methu yn gyson â mynd i'r afael â'r camau gwella gofynnol. Gall rhesymau eraill dros ddatgomisiynu gwasanaeth neu wasanaethau gynnwys amgylchiadau economaidd sy'n ei gwneud yn ofynnol i Gomisiynwyr adolygu a newid eu gwasanaethau a ddarperir.
- 6.4 Wrth ddatgomisiynu gwasanaeth, **rhaid** i Gomisiynwyr sicrhau eu bod yn cyflawni'r dyletswyddau statudol i ddiwallu anghenion unigolion a darparu parhad gwasanaethau a ddarperir drwy broses bontio a reolir yn effeithiol.
- 6.5 **Rhaid** i Gomisiynwyr sicrhau bod y broses ddatgomisiynu yn canolbwyntio ar gynnal sgiliau, profiad a gwybodaeth y gweithlu lleol a'i bod yn ymdrin ag effaith economaidd-gymdeithasol ehangach y newid.
- 6.6 **Rhaid** i Gomisiynwyr hysbysu'r rheoleiddwyr perthnasol a Chomisiynwyr eraill pan fo contractau gyda ddarparwr gwasanaeth yn cael eu terfynu oherwydd pryderon am ansawdd a diogelwch.
- 6.7 Dylai Comisiynwyr sicrhau eu bod yn cyfathrebu'n effeithiol â rhanddeiliaid, gan gynnwys unigolion, a lle bo'n briodol, eu cynrychiolwyr gan gynnwys eiriolwyr, a'u gweithlu. Mae hyn yn cynnwys unigolion y caiff eu gofal ei hunanariannu neu pan fo'r gofal wedi'i drefnu gan gorff comisiynu allanol.
- 6.8 Mae enghraifft o siart lif datgomisiynu yn Atodiad C a cheir adnoddau eraill, gan gynnwys y ffurflenni hysbysu gofynnol yn y Pecyn Cymorth. **Rhaid** i Gomisiynwyr lenwi'r ffurflen hysbysu berthnasol yn ddi-oed a'i lanlwytho ar y platfform.

Cau Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig

- 7.1 Pwrpas y Cod hwn yw sefydlu dulliau gweithredu cyffredin ar gyfer helpu i lywio ymateb Comisiynwyr pan fyddant yn cynorthwyo i gau gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig ac yn cyflawni eu cyfrifoldebau statudol. Nodir enghraifft o siart lif cau gwasanaeth gofal a chymorth rheoleiddiedig yn Atodiad D.
- 7.2 Caiff y broses o gau gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig fod yn broses wirfoddol neu wedi'i gorfodi. Gall cau gwasanaeth ddigwydd oherwydd bod darparwr gwasanaeth wedi penderfynu cau un neu ragor o'i wasanaethau yn wirfoddol neu adael y farchnad yn gyfan gwbl. Fel arall, gall y cau ddigwydd oherwydd camau gorfodi gan Arolygiaeth Gofal Cymru neu reoleiddwyr eraill (gan gynnwys yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch), hyfywedd ariannol, neu argyfwng y tu hwnt i reolaeth y darparwr gwasanaeth.
- 7.3 Bydd yr amgylchiadau sy'n arwain at gau'r gwasanaeth yn pennu a yw'n broses sydd wedi'i chynllunio neu heb ei chynllunio. Bydd y rheswm dros gau'r gwasanaeth, yr amserlen, y brys, a'r math o wasanaeth gofal a chymorth rheoleiddiedig i gyd yn dylanwadu ar natur a chyflymder yr ymateb. **Rhaid** i Gomisiynwyr sicrhau bod strwythurau a threfniadau ar waith i reoli a hwyluso'r gwaith o gau gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig yn ddiogel. Mae'r Cod hwn yn disgrifio'r strwythurau a'r prosesau a ddylai fod ar waith i reoli'r gwaith o gau gwasanaeth gofal a chymorth rheoleiddiedig yn ddiogel ac yn effeithlon.
- 7.4 Mae adrannau'r Cod hwn sy'n ymwneud â Sicrhau Ansawdd a Rheoli Perfformiad ac Uwchgyfeirio Pryderon yn amlinellu'r camau ataliol i'w hystyried er mwyn osgoi cau gwasanaethau yn ddiangen a heb gynllunio lle bynnag y bo'n bosibl. Mae hyn yn cynnwys nodi pryderon yn gynnwys er mwyn galluogi darparwyr gwasanaeth i wneud gwelliannau, lle bo hynny'n briodol, a llunio cymalau contractiol i sicrhau cyfnod hysbysu rhesymol ar gyfer cau gwasanaeth mewn modd wedi'i gynllunio.
- 7.5 **Rhaid** i Gomisiynwyr sicrhau bod trefniadau ar waith i gynnull tîm allweddol o bersonél, a hynny ar fyr rybudd o bosibl, i oruchwylio'r broses o gau gwasanaeth. Yn y Pecyn Cymorth, ceir gwybodaeth am rolau, cyfrifoldebau ac aelodaeth awgrymedig y tîm, ac enghraifft o weithdrefnau a chynlluniau ar gyfer cau gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig. Caiff Comisiynwyr greu eu templedi eu hunain at ddefnydd lleol.
- 7.6 Mae gan Gomisiynwyr gyfrifoldeb statudol i sicrhau bod anghenion unigolion a aseswyd am ofal a chymorth yn parhau i gael eu diwallu pan fo achosion o ddarparwyr gwasanaeth yn methu â gwneud hynny neu pan fo'u gwasanaeth yn cau. Mae hyn yn gymwys i unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau a gomisiynir ac unigolion sy'n ariannu eu gofal eu hunain. **Rhaid** cynnwys y

gwaith o gyflawni'r cyfrifoldeb hwn yn y broses o gau gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig.

- 7.7 Gwasanaethau preswyl – **rhaid** i brosesau lleol ar gyfer cau gwasanaethau cartrefi gofal a gwasanaethau seiliedig ar lety eraill gynnwys trefniadau i sicrhau y caiff llety amgen addas ei nodi a'i drefnu ar gyfer unigolion. Rhaid i'r llety amgen hwn allu diwallu eu hanghenion gofal a chymorth a aseswyd a'u helpu i gyflawni eu canlyniadau personol. Wrth wneud penderfyniadau, **rhaid** ystyried hawliau, barn, dymuniadau a theimladau unigolion a, lle bo hynny'n briodol, eu cynrychiolwyr. **Rhaid** i Gomisiynwyr roi trefniadau ar waith i sicrhau bod unigolion yn cael eu helpu i symud i'w cartref newydd (gan gynnwys cludiant priodol), eu bod yn cael cwmni wrth deithio yno, a'u bod yn cael cymorth â'r newid i fyw mewn lle newydd a chymorth i ymgartrefu ynddo. Mae hyn yn gymwys i unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau a gomisiynir ac unigolion sy'n ariannu eu gofal eu hunain.
- 7.8 Gwasanaethau dibreswyl – **rhaid** i brosesau lleol ar gyfer cau gwasanaethau gofal a chymorth rheoleiddiedig gynnwys trefniadau i sicrhau y caiff gwasanaethau amgen eu nodi a'u trefnu ar gyfer unigolion. Rhaid i'r gwasanaethau amgen hyn allu diwallu eu hanghenion gofal a chymorth a aseswyd a'u helpu i gyflawni eu canlyniadau personol. Wrth wneud penderfyniadau, **rhaid** ystyried hawliau, barn, dymuniadau a theimladau unigolion a, lle bo hynny'n briodol, eu cynrychiolwyr. **Rhaid** i Gomisiynwyr roi trefniadau ar waith i sicrhau y caiff unigolion eu helpu â'r broses drosglwyddo i'w trefniadau gofal a chymorth newydd. Mae hyn yn gymwys i unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau a gomisiynir ac i unigolion sy'n ariannu eu gofal eu hunain.
- 7.9 **Rhaid** i'r prosesau lleol gynnwys trefniadau ar gyfer cyfathrebu ag unigolion yn glir, yn amserol, yn rheolaidd ac yn hygyrch, yn ogystal â chyfathrebu â'u cynrychiolwyr lle bo hynny'n briodol, i roi'r wybodaeth ddiweddaraf iddynt am gynnydd ac opsiynau, ymateb i gwestiynau a lleddfu pryderon.
- 7.10 **Rhaid** i'r prosesau lleol amlinellu rôl y darparwr gwasanaeth cofrestredig, yr unigolyn cyfrifol a rheolwr y gwasanaeth rheoleiddiedig a sut y byddant yn cymryd rhan. Mae darparwyr gwasanaeth cofrestredig yn gyfrifol am gydymffurfio â gofynion rheoleiddiol yn ogystal â darparu gofal a chymorth diogel ac o ansawdd da yn ystod y broses o gau gwasanaeth. Dylai darparwyr gwasanaeth cofrestredig gydweithredu a gweithio gyda'r tîm sy'n goruchwyllo'r broses o gau, a chyda Arolygiaeth Gofal Cymru i sicrhau bod y gwasanaeth gofal a chymorth rheoleiddiedig yn cael ei gau mewn modd diogel a threfnus.
- 7.11 **Rhaid** i Gomisiynwyr hysbysu'r rheoleiddwyr a Chomisiynwyr eraill pan fo'r gwasanaeth yn ddarostyngedig i hysbysiad cau gwirfoddol neu orfodol¹⁰.

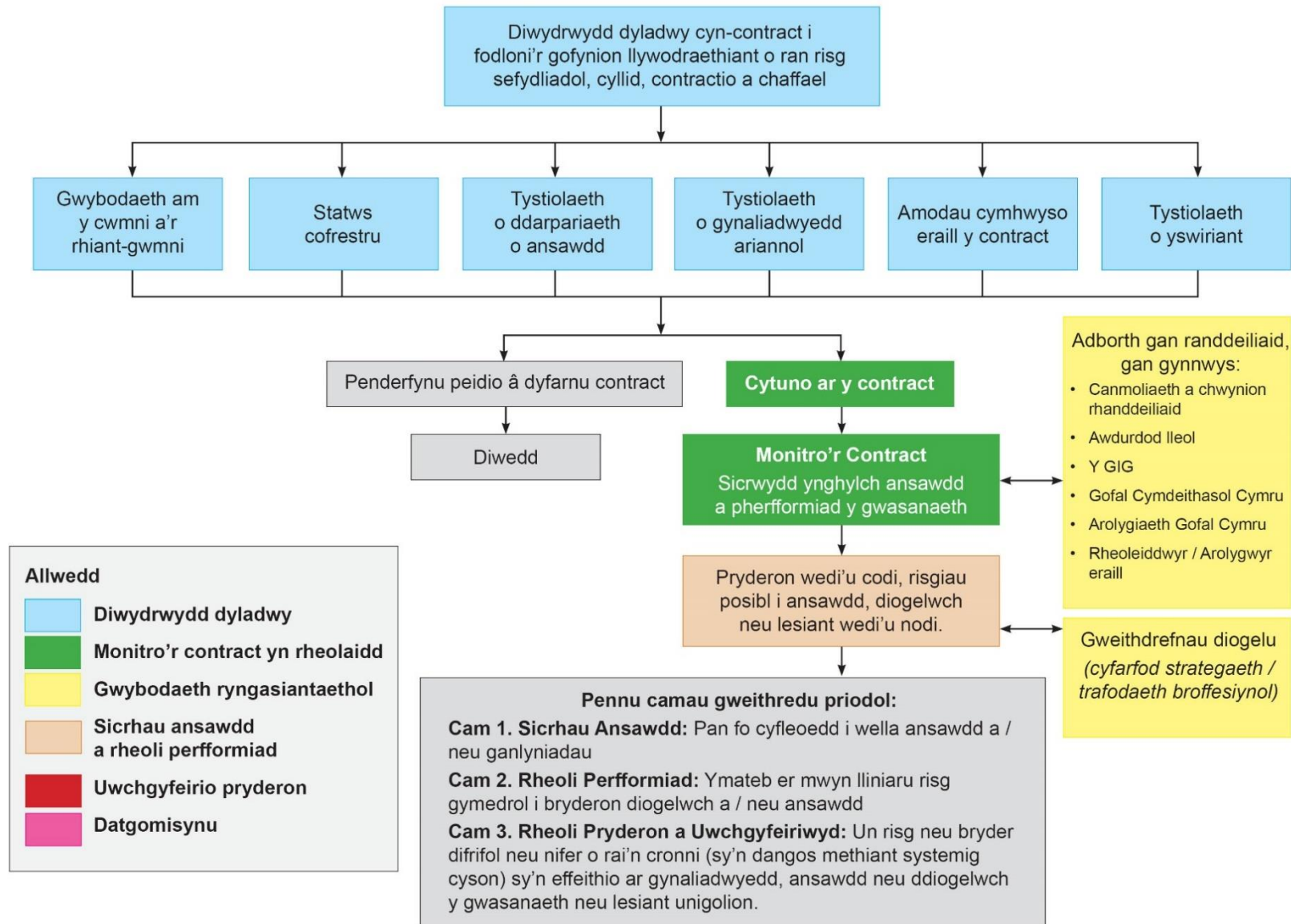
¹⁰ Yn yr amgylchiadau hyn, mae cau 'gorfodol' yn cyfeirio at unrhyw orfodaeth gyfreithiol neu ariannol, gan gynnwys gorfodi rheoleiddiol fel canslo cofrestriad ac ansolfedd

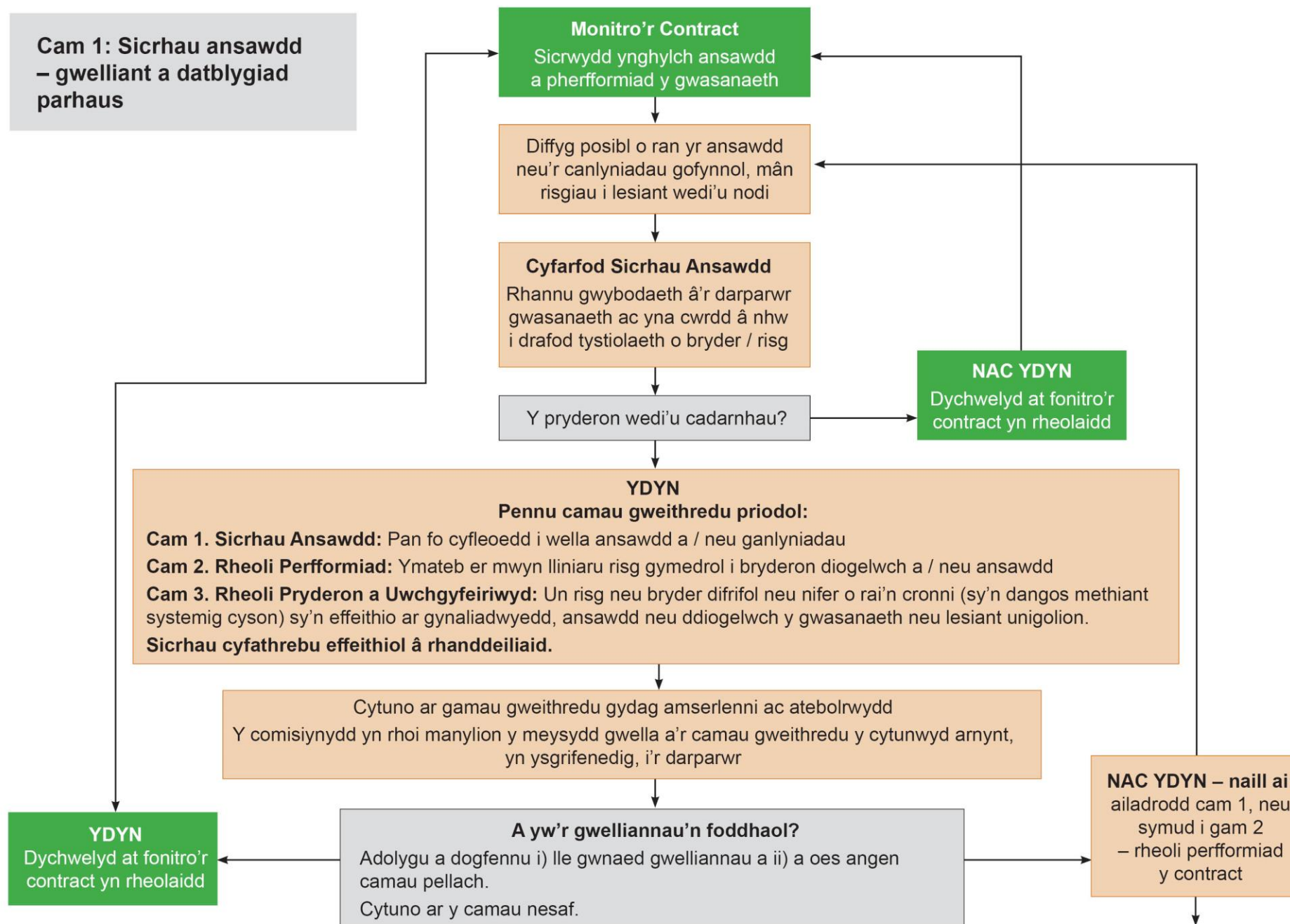
7.12 Mae'r ffurflenni hysbysu gofynnol wedi'u cynnwys yn y Pecyn Cymorth. **Rhaid** i Gomisiynwyr lenwi'r ffurflen hysbysu berthnasol yn ddi-oed a'i lanlwytho ar y platfform.

DRAFT

gwirioneddol neu bosibl. Mae'n bosibl y bydd Comisiynydd yn ymwybodol o amgylchiadau o'r fath cyn Arolygiaeth Gofal Cymru.

Atodiad A - Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig - Siart Iif Sicrwydd Ansawdd a Rheoli Perfformiad

**Cam 2:
Rheoli Perfformiad
y Contract**
– angen gwella
ansawdd a pherfformiad

Mae'r risgiau / pryderon yn gymedrol, neu mae gofynion rheoleiddio, neu nid yw'r camau gwella y cytunwyd arnynt wedi datrys pryderon neu risgiau

Cyfarfod rheoli perfformiad y contract gyda'r darparwr

- adolygu unrhyw dystiolaeth liniarol neu dystiolaeth arall gan y darparwr
- egluro a dorrwyd y contract a sut

Y pryderon wedi'u cadarnhau?

Cytuno ar gamau gweithredu gydag amserlenni ac atebolrwydd.

Y comisiynydd yn rhoi manylion y meysydd gwella a'r camau gweithredu y cytunwyd arnynt, yn ysgrifenedig, i'r darparwr

Cynllunio a gweithredu dull cyfathrebu effeithiol gyda rhanddeiliaid

Y comisiynydd/wyr a'r darparwr i adolygu'r camau gweithredu

**A yw'r contract yn cael ei gyflawni'n foddhaol?
A yw'r risgiau'n cael eu lleihau neu eu lliniaru'n briodol?**

Dogfennu'r gwelliannau, y risgiau a'r camau a gymerwyd, cytuno ar y camau nesaf

NAC YDY / NAC YDYN
Pennu camau gweithredu priodol:

Cam 1 Sicrhau
Ansawdd: Os oes cyfleoedd i wella ansawdd a / neu ganlyniadau
Dychwelyd at fonitro'r contract yn rheolaidd

NAC YDY / NAC YDYN
Pennu camau gweithredu priodol:

Cam 2. Rheoli Perfformiad: Ymateb er mwyn lliniaru risg gymedrol i ddiogelwch a / neu bryderon ansawdd
Cam 3. Rheoli Pryderon a Uwchgyfeiriwyd: Un risg neu bryder difrifol neu nifer o rai'n cronni, sy'n effeithio ar gynaliadwyedd, ansawdd neu ddiogelwch y gwasanaeth neu lesiant unigolion.

YDYN

Pennu camau gweithredu priodol:

Cam 2. Rheoli Perfformiad: Ymateb er mwyn lliniaru risg gymedrol i bryderon diogelwch a / neu ansawdd

Cam 3. Rheoli Pryderon a Uwchgyfeiriwyd: Un risg neu bryder difrifol neu nifer o rai'n cronni (sy'n dangos methiant systemig cyson) sy'n effeithio ar gynaliadwyedd, ansawdd neu ddiogelwch y gwasanaeth neu lesiant unigolion.

Sicrhau cyfathrebu effeithiol gyda rhanddeiliaid.

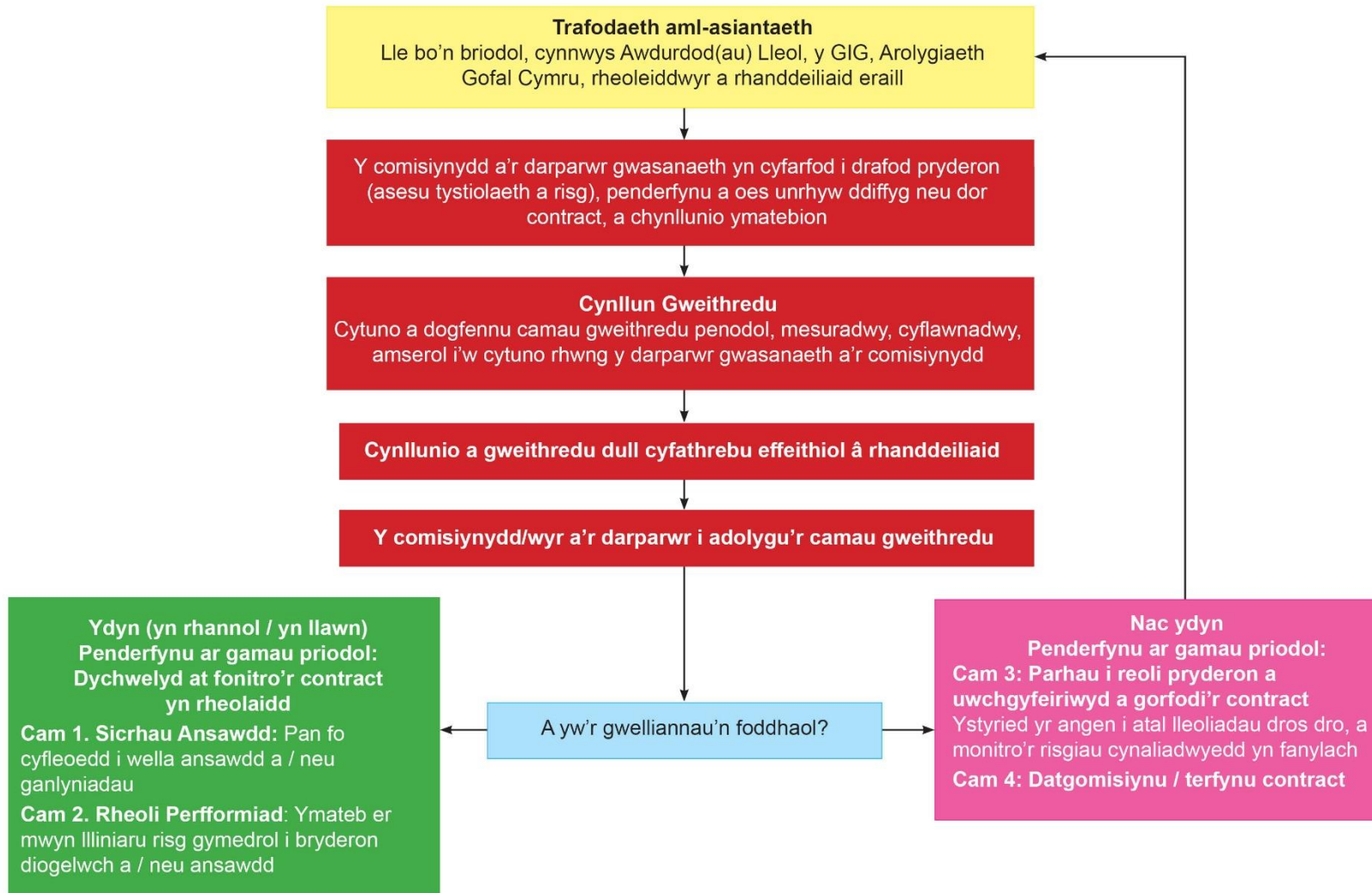
YDY / YDYN (yn rhannol / yn llawn)
Pennu camau gweithredu priodol:

Cam 1 Sicrhau Ansawdd: Os oes cyfleoedd i wella ansawdd a / neu ganlyniadau

Dychwelyd at fonitro'r contract yn rheolaidd

Atodiad B - Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig - Siart lif Uwchgyfeirio Pryderon

Cam 3: Rheoli Pryderon a Uwchgyfeiriwyd

Atodiad C – Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig - Siart Lif Datgomisiynu Gwasanaeth

Cam 4: Datgomisiynu / terfynu'r contract

Mae'r gwasanaeth yn anghynaliadwy

Mae'r perfformiad o dan y contract yn anfodddhaol

Nid yw gweithdrefnau rheoli ansawdd na chymorth uwchgyfeirio wedi cyflawni'r canlyniadau gofynnol

Cynnal arfarniad opsiynau – arfarnu costau, risgiau a manteision:

- Tynnu'r cymorth ychwanegol yn ôl
- Parhau â'r monitro a'r cymorth (cam 2: rheoli perfformiad y contract neu gam 3: uwchgyfeirio pryderon)
- Trefnu darpariaeth gwasanaeth amgen ar gyfer derbynwyr presennol
- Unrhyw opsiynau eraill

Paratoi achos busnes ac asesiad effaith neu ddogfennaeth arall o ran llywodraethiant penderfyniadau, yn ôl y gofyn

Penderfynu ar gamau priodol

Parhau i reoli'r contract:

Cam 2. Rheoli Perfformiad:

Ymateb er mwyn lliniaru risg gymedrol i bryderon diogelwch a / neu ansawdd

Cam 3. Rheoli Pryderon a

Uwchgyfeiriwyd: Un risg neu bryder difrifol neu nifer o rai'n cronni (sy'n dangos methiant systemig cyson) sy'n effeithio ar gynaliadwyedd, ansawdd neu ddiogelwch y gwasanaeth neu lesiant unigolion.

Datgomisiynu – terfynu'r contract

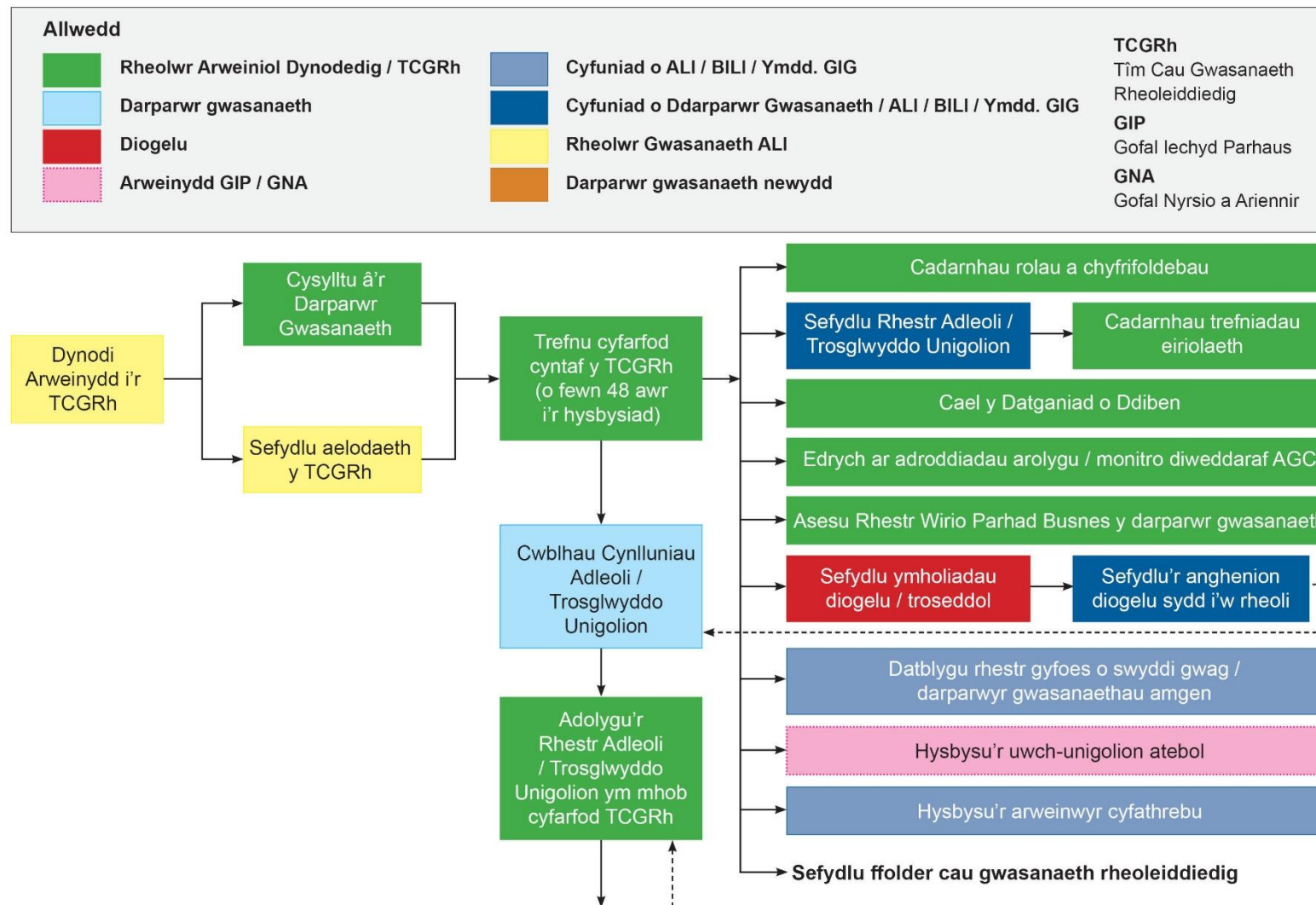
(ar unwaith neu gyda rhybudd, yn dibynnu ar y risg ac ar ofyniad y contract)

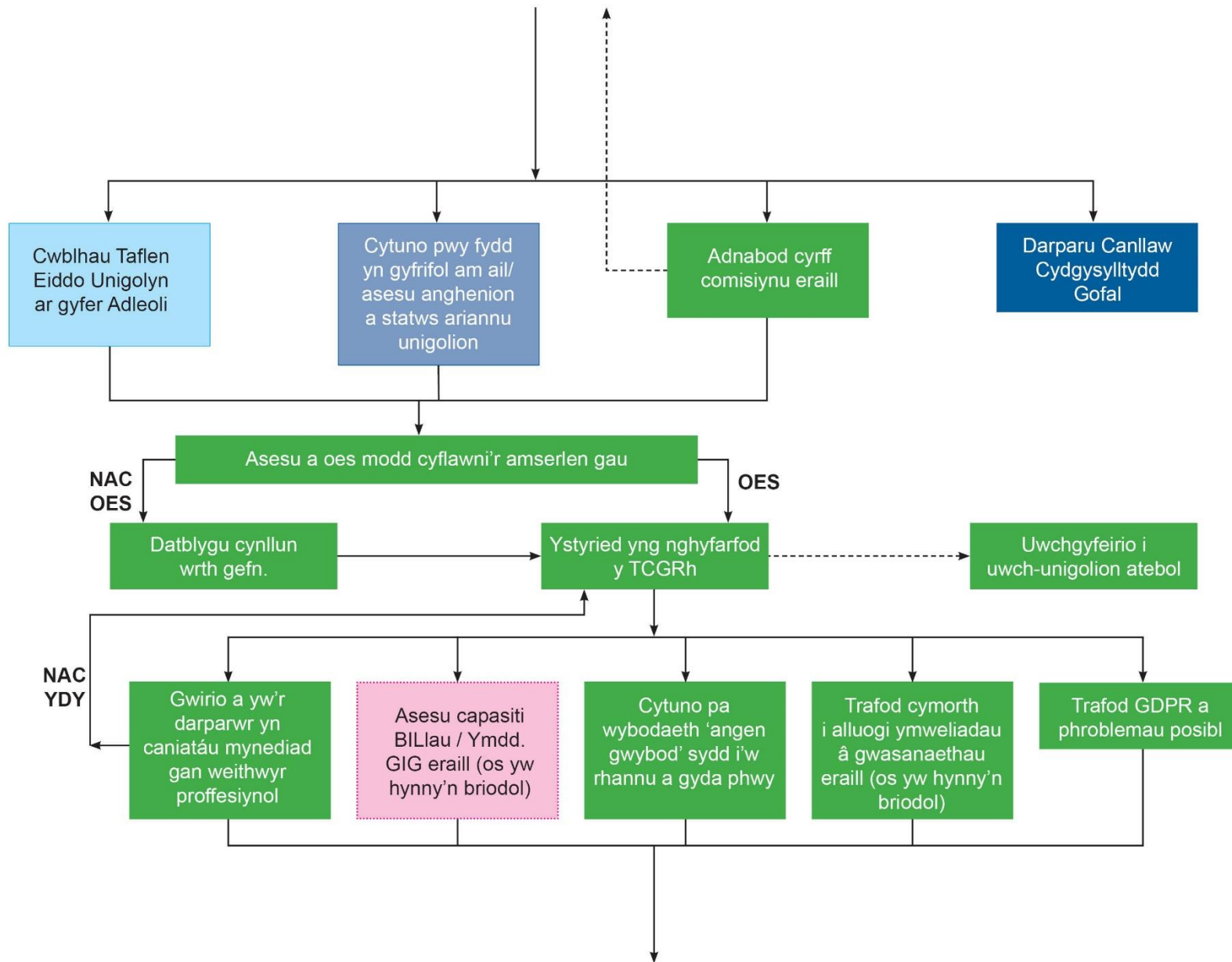
Dechrau prosiect datgomisiynu

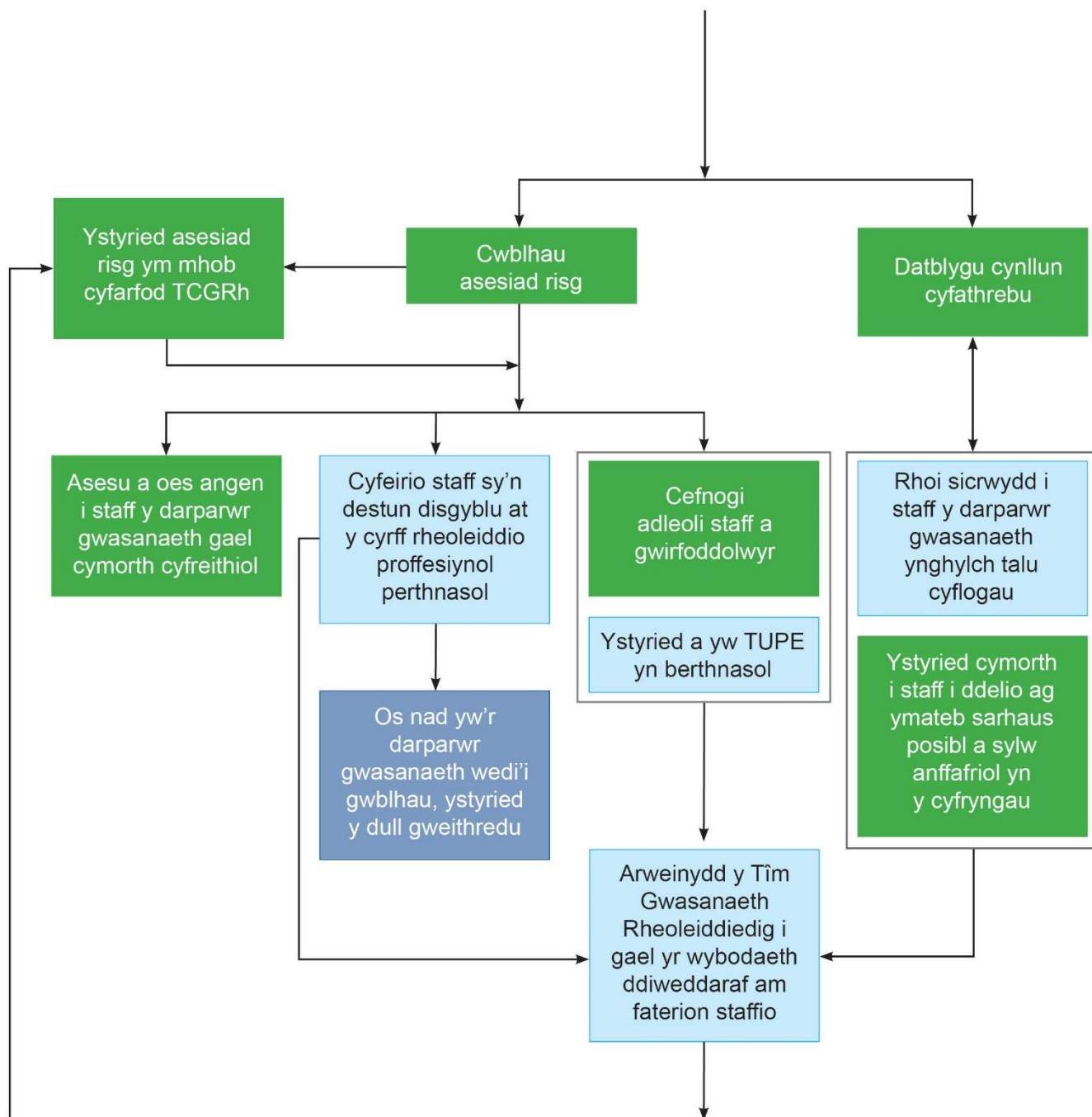
Cadarnhau'r arweinydd a'r tîm, sefydlu cynllun (gweler hefyd y Siart Lif ar gyfer Cau Gwasanaethau Gofal Rheoleiddiedig, lle bo'n berthnasol)
Darparu neu gomisiynu gwasanaeth(au) amgen yn unol â rheoliadau'r contract (gan gynnwys tendro / trefniant yn ôl y gofyn ar sail y trefniadau presennol neu ddarpariaeth uniongyrchol); pennu'r goblygiadau TUPE (dylid gwneud pob ymdrech i gadw'r gweithlu)
Datblygu a gweithredu cynllun cyfathrebu (cynnwys darparwyr y presennol a'r dyfodol, pobl sy'n cael cymorth a'r gweithlu fel y bo'n briodol)
Sefydlu gofynion eiriolaeth, cynllunio a rheoli trosglwyddo unigolion o'r gwasanaeth
Rhoi rhybudd (fel y bo'n briodol) **a therfynu'r contract gyda'r darparwr presennol**
Adolygu'r prosiect datgomisiynu, gwersi a ddysgwyd a gofynion newid.

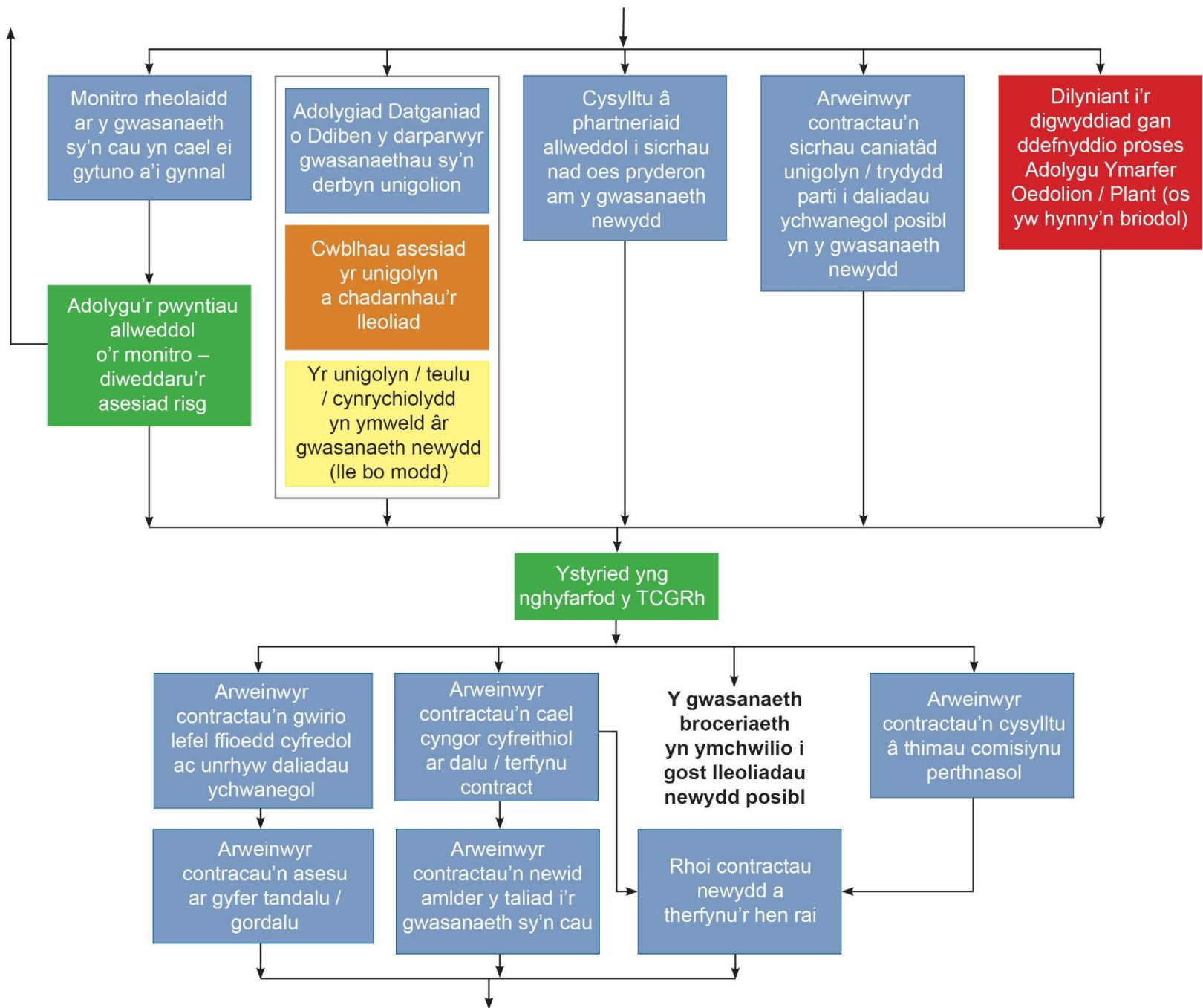
Atodiad D – Gwasanaethau Gofal a Chymorth Rheoleiddiedig - Siart Lif Cau Gwasanaeth

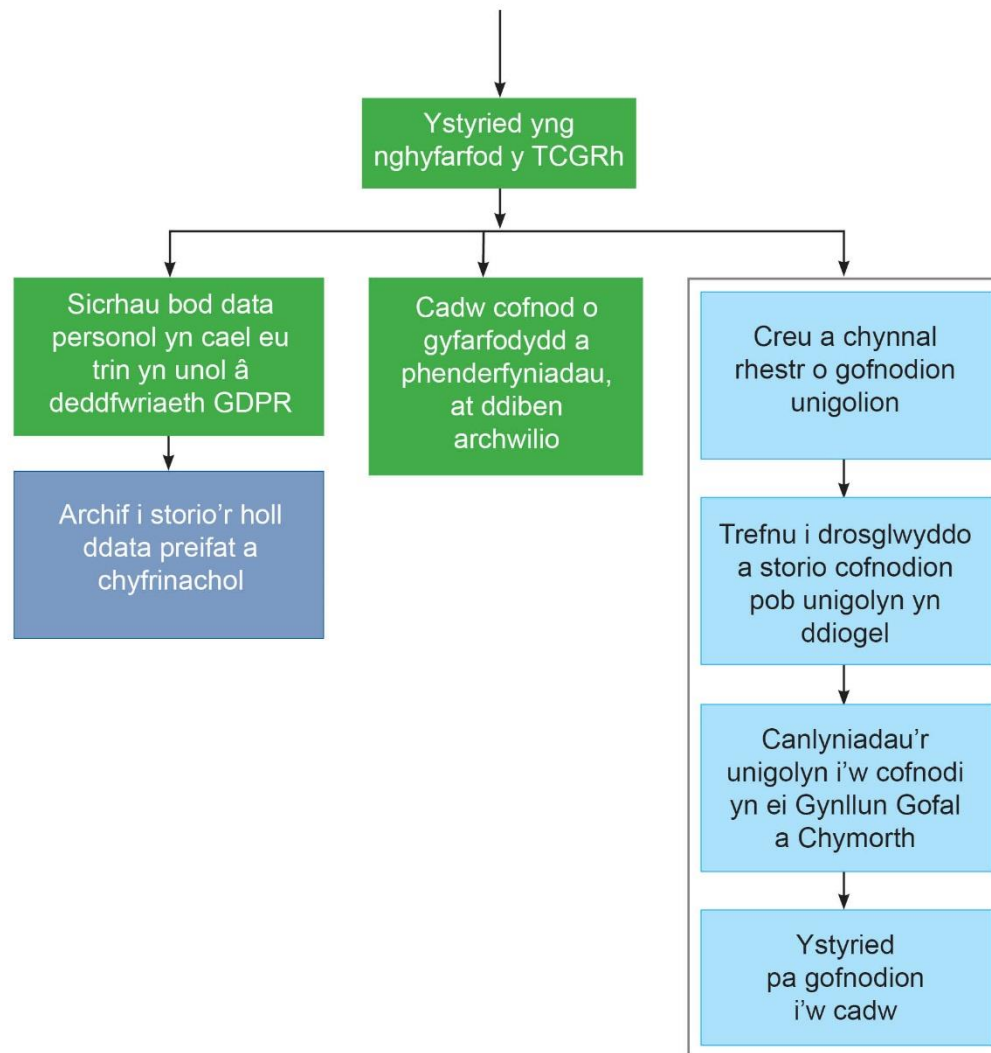
Ategir y siart lif hon gan y Cynllun Cau Gwasanaeth Rheoleiddiedig a thempledi yn y Pecyn Cymorth.

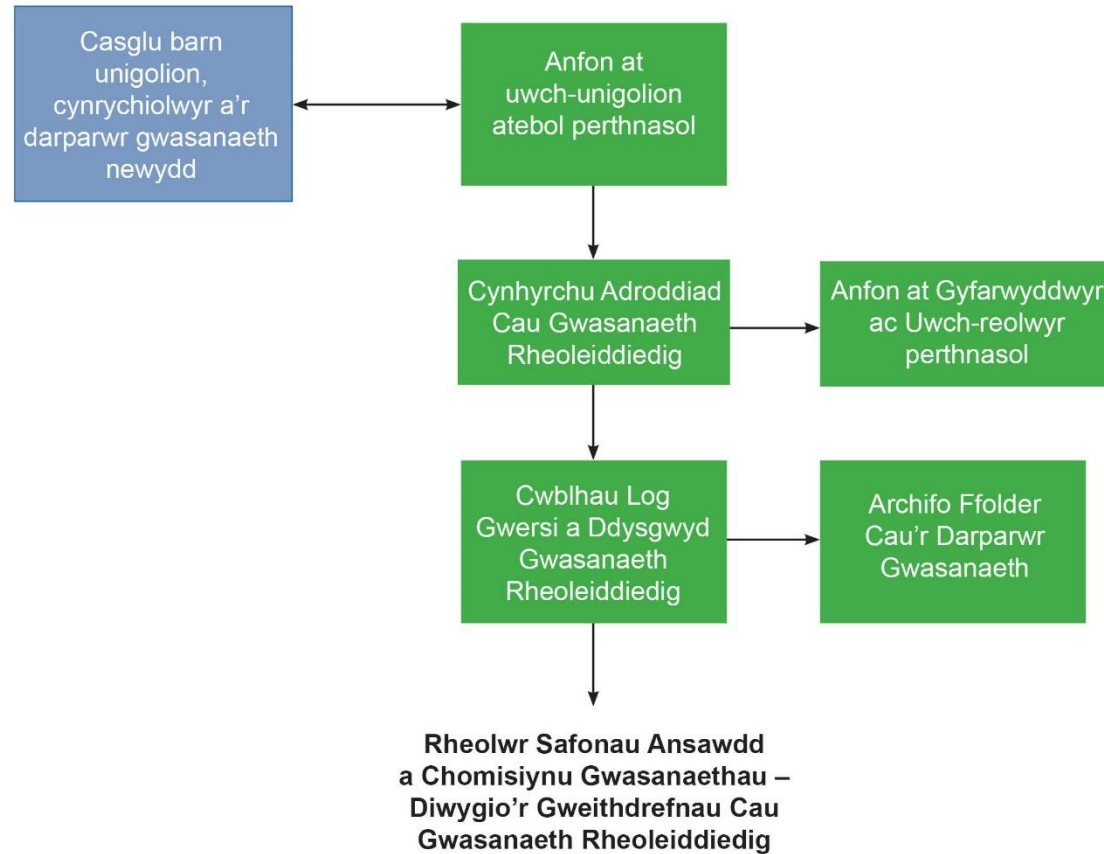

**Cau'r gwasanaeth gofal
a chymorth rheoleiddiedig wedi'i
gwblhau'n llwyddiannus**

Gwersi a ddysgwyd

Geirfa

Comisiynwyr	At ddibenion y Cod hwn, ystyr comisiynwyr yw'r asiantaethau statudol eu hunain - awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG - yn hytrach nag unigolion penodol.
Partneriaid comisiynu	Mae ystyr partneriaid comisiynu fel a ganlyn (yn briodol i'r cyd-destun): • comisiynwyr sydd â chyfrifoldeb statudol ar y cyd dros ariannu neu gomisiynu gofal a chymorth i unigolyn neu unigolion, a ddarperir gan wasanaeth gofal a chymorth rheoleiddiedig penodol, • comisiynwyr sydd â chytundebau cydweithio (gan gynnwys cyllid ar y cyd neu wedi'i alinio) ar waith, neu ar gyfer gwasanaeth gofal a chymorth rheoleiddiedig penodol, • comisiynwyr o fewn rhanbarth diffiniedig, er enghraifft, partneriaid Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol, • comisiynwyr mewn awdurdodau neu ranbarthau cyfagos (yng Nghymru ac yn cynnwys ffiniau â Lloegr).
Unigolyn	Oni fydd y cyd-destun yn nodi'n wahanol, y plentyn neu'r oedolyn sy'n cael gofal a chymorth
Bwrdd iechyd lleol	Mae'r saith bwrdd iechyd lleol yng Nghymru fel a ganlyn: • Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan • Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr • Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro • Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg • Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda • Bwrdd Iechyd Addysgu Powys • Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe Mae byrddau iechyd lleol yn gyfrifol am gynllunio a darparu gwasanaethau'r GIG yn eu hardal. Mae'r gwasanaethau iechyd hyn yn cynnwys gwasanaethau deintyddol, optegol, fferylliaeth ac iechyd meddwl. Mae'r byrddau iechyd lleol hefyd yn gyfrifol am y canlynol: • gwella canlyniadau iechyd corfforol ac iechyd meddwl, • hyrwyddo llesiant, • lleihau anghydraddoldebau iechyd ar draws eu poblogaethau,

	• comisiynu gwasanaethau gan sefydliadau eraill er mwyn diwallu anghenion eu trigolion.
Y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (GIG)	Tair ymddiriedolaeth y GIG a'r saith bwrdd iechyd lleol yng Nghymru.
Ymddiriedolaethau'r GIG	Mae tair ymddiriedolaeth y GIG yng Nghymru: • Iechyd Cyhoeddus Cymru • Ymddiriedolaeth GIG Felindre • Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwylans Cymru
Canlyniadau personol	• Mewn perthynas ag oedolyn, ystyr canlyniadau personol yw'r canlyniadau y mae'r oedolyn yn dymuno eu cyflawni yn ei fywyd o ddydd i ddydd. • Mewn perthynas â phlentyn, mae'n golygu- ○ y canlyniadau y mae'r plentyn yn dymuno'u cyflawni; neu ○ y canlyniadau y mae unrhyw un sydd â chyfrifoldeb rhiant yn dymuno'u cyflawni mewn cysylltiad â'r plentyn
Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol	Mae saith Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yng Nghymru: • Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Caerdydd a'r Fro • Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Cwm Taf Morgannwg • Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gwent • Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol y Gogledd • Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Powys • Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gorllewin Morgannwg • Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol y Gorllewin
Nyrsys cofrestredig	Nyrs gofrestredig ar Ran 1 o gofrestr broffesiynol y Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth ac sy'n gweithio yn un o'r pedwar maes ymarfer cydnabyddedig (cymwyseddau): oedolion, iechyd meddwl, anabledd dysgu a phlant. Yn ogystal â'i chofrestriad cychwynnol, dylai'r nyrs gofrestredig fod wedi datblygu gwybodaeth a sgiliau sy'n ei gwneud yn gymwys i ofalu am unigolion.
Cynrychiolydd	Unrhyw un sydd â'r awdurdod cyfreithiol, neu gydsyniad yr unigolyn, i weithredu ar ran yr unigolyn. Gall hyn gynnwys eiriolwyr.
Unigolyn cyfrifol	Person a ddynodwyd gan ddarparwr gwasanaeth yn unol ag adran 21 o Ddeddf 2016 i weithredu ar ei ran mewn perthynas â gwasanaeth neu wasanaethau cofrestredig.

Darparwr gwasanaeth	Person neu sefydliad sydd wedi'i gofrestru gan Arolygiaeth Gofal Cymru i ddarparu gwasanaeth rheoleiddiedig o dan Ddeddf 2016. Mae hyn yn golygu mai dim ond darparwyr gwasanaeth rheoleiddiedig o dan Ddeddf 2016 a gaiff eu cynnwys.
Datganiad o ddiben	Y datganiad o ddiben ar gyfer y man y darperir y gwasanaeth rheoleiddiedig ynddo, ohono neu mewn cysylltiad ag ef.
Deddf 2006	<i>Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006</i>
Deddf 2014	<i>Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014</i>
Deddf 2016	<i>Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016</i>